

Monikai Navickienei
Socialinės apsaugos ir darbo ministrei

Pauliui Skruibiui
Nevyriausybinių organizacijų fondo tarybos pirmininkui

Aurelijai Olendraitei
Nevyriausybinių organizacijų plėtros skyriaus vadovei

2023 m. kovo 8 d.
Vilnius

DĖL NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ ILGALAIKIO STIPRINIMO, UŽTIKRINANT NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ FONDO TVARŲ AUGIMĄ

Nacionalinė nevyriausybinių organizacijų koalicija (toliau – NVO koalicija) tiki, jog siekiant ženklaus NVO sektoriaus stiprėjimo bei tapimo patikimu ilgalaikiu valstybės partneriu ir Lietuvos bendrakūrėju, reikalinga nuosekli investicija į NVO sektorių.

Džiaugiamės jau trečius metus veikiančiu NVO fondu prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, kurio pagrindinis siekis – stiprinti NVO institucinius gebėjimus – padidina NVO sektoriaus galimybes dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose nacionaliniu ir savivaldos lygmenimis. Visgi, tokia išskirtinė investicija į NVO sektorių gali būti sėkminga ilgalaikėje perspektyvoje tik tuo atveju, kai užtikrinamas nuoseklus finansinių išteklių augimas, atliepiant besikeičiančią ekonominę situaciją ir(ar) kylančius neprognozuojamus normalią kasdienybę sutrikdančius iššūkius.

Deja, dėl vis kylančių ekstremalių krizinių situacijų – COVID-19 pandemijos, nelegalių migrantų srauto ir alinančio rusijos karo prieš Ukrainą, susidūrėme su nauja realybe: NVO telkėsi, mobilizavo savanorius, teikė paslaugas, dalyvavo įvairiuose pasitarimuose ir kitaip prisidėjo, neskaičiuodamos nei darbo valandų, nei resursų. NVO įrodė, jog yra stiprios atlaikyti netikėtai užklupusias nelaimes ir padėti valstybei kartu iš jų išsikapstyti. Suprantama, jog tai pareikalavo ir papildomų finansinių išteklių.

Visgi, ryškus Pilietinės galios indekso (2022) sumenkimas signalizuoja, jog negalime nuleisti rankų. Tuo pačiu Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos tyrimo „Pasitikėjimo kūrimas demokratijai stiprinti“ (2021) rezultatai atskleidė, jog tik keturi iš dešimties apklaustų pasitiki savo nacionaline Vyriausybe. Be to, tik trečdalis žmonių (32,9 proc.) mano, kad jų Vyriausybė atsižvelgtų į viešųjų konsultacijų metu piliečių

išreikštą nuomonę, ir pabrėžia, jog vyriausybės neatliepia žmonių poreikių tiek formuojant politiką, tiek ir įgyvendinant kitus demokratinis procesus.

Todėl atsižvelgdami į aukščiau išvardintus faktus bei įvertinę, kad:

- Instituciniam NVO stiprinimui (*Nevyriausybines organizacijas vienijančių asociacijų ir Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų konkursai*) numatytos NVO fondo lėšos nuo 2020 m. (žr. lentelę) iš esmės neaugo ir tai apriboja NVO plėtros galimybes, nuoseklų dalyvavimą viešojoje politikoje ir sprendimų priėmimo procesuose;
- papildomas *Nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų konkursas* dėl itin gausaus pareiškėjų skaičiaus 2022 m., neatliepia realaus poreikio ir rodo ženkliai didesnę poreikį organizacijų instituciniam stiprinimui nei buvo numatyta finansiniuose mechanizmuose;
- Lietuvos banko duomenimis vidutinė metinė infliacija 2022 m. sudarė 18,9 proc., t.y. smarkiai išaugo būtiniausių kasdienių prekių ir paslaugų kainos; išaugo šildymo ir elektros kainos.

	Nevyriausybines organizacijas vienijančių asociacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo konkursas	Nacionalinių nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų finansavimo konkursas	Nevyriausybinių organizacijų institucinio stiprinimo projektų konkursas (Mažųjų grantų)
2024 m.	800 000	800 000	900 000
2023 m.	790 909.4	753 506.08	900 000
2022 m.	782 337.27	792 541.34	966 354.92
2021 m.	800 000	686 303.92	-
2020 m.	800 000	700 000	-

NVO koalicija ragina numatyti bent 30 proc. didesnę finansavimą NVO fondo konkursams 2024 m. ir atitinkamai užprogramuoti pastovų NVO fondo augimą ateityje planuojant valstybės biudžetą.

Finansiškai tvarios NVO, kaip rodo užsienio valstybių pavyzdžiai, iš „apačios“ žmonėms kylančias problemas sprendžia geriau, kokybiškiau ir efektyviau negu viešasis sektorius. NVO finansinis stabilumas įgalina NVO profesionaliai dalyvauti sprendimų priėmimo procesuose, o tai padidina viešųjų sprendimų kokybę. Tikime, kad aktyvi organizuota pilietinė visuomenė yra stiprios valstybės pagrindas. Nevyriausybinių organizacijų atstovų patirtys bei žinios yra neįkainojamos, rūpinantis visuomenės užimtumu ir pilietinio sąmoningumo formavimu. Todėl ilgalaikio glaudaus bendradarbiavimo tarp NVO bei valdžios atstovų užtikrinimas, kokybiškas ir efektyvus dalyvavimas sprendimų priėmimo procesuose nacionaliniu ir savivaldos lygiu gali atnešti akivaizdžius pokyčius ne tik visoje valstybėje, bet ir kiekvieno piliečio gyvenime.

Pagarbiai

Gaja Šavelė, Nacionalinės nevyriausybinių organizacijų koalicijos direktorė

